

Η συγκεκριμένη δημοσίευση αποτελεί τμήμα της ημερίδας που πραγματοποιήθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2012 με πρωτοβουλία του Συμβούλου Ειδικής Αγωγής της 9^{ης} περιφέρειας Πειραιά, κυρίου Γεωργίου Μπαλαμώτη, και θέμα: «Δίκτυα υποστήριξης και αποτελεσματικές παρεμβάσεις για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο Τμήμα Ένταξης». Η ομιλήτρια κα Αγγελική Πασσαλίδου, Κοινωνική Λειτουργός του 1^{ου} Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Κορυδαλλού, ανέπτυξε το θέμα της λειτουργίας των Σχολών Γονέων και επεσήμανε την αναγκαιότητα συνεργασίας με τους γονείς των παιδιών που φοιτούν σε Ειδικό Σχολείο, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της σχολικής κοινότητας και η ομαλή σχέση γονέων- παιδιών.

Ελπίζω η δημοσίευση αυτή να φανεί ωφέλιμη στους αναγνώστες της και ειδικότερα στους εκπαιδευτικούς Γενικής Παιδείας και Ειδικής Αγωγής, ώστε να προσθέσουν και αυτοί με τη σειρά τους το λιθαράκι τους στην εξέλιξη μιας επιστήμης που θέτει ως επίκεντρο την αγάπη για το μαθητή και το σεβασμό προς το γονέα.

1^ο Ειδικό Δημοτικό σχολείο
ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΣΣΑΛΙΔΟΥ

ΣΧΟΛΗΣ ΓΟΝΕΩΝ

ΣΚΟΠΟΣ ΣΧΟΛΗΣ ΓΟΝΕΩΝ

Ο σκοπός της ομάδας γονέων είναι διττός. Αφενός η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων και γνώσεων που θα ιδιοποιηθούν και θα είναι εφαρμόσιμες από τους γονείς τόσο στο οικογενειακό, όσο και στο σχολικό περιβάλλον, και αφετέρου η κατάκτηση κοινών συναισθηματικών εμπειριών και αλληλεπιδράσεων που θα βοηθήσουν στη δημιουργία φιλικών σχέσεων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΓΟΝΕΩΝ:

- Να βελτιωθεί η επικοινωνία στην οικογένεια.
- Να προαχθούν οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους.
- Να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να υποστηριχτεί η συνεργασία τους με τους δασκάλους.
- Να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους.
- Να αναπτύξουν τις μεταξύ τους σχέσεις.
- Να δοκιμάσουν νέες συμπεριφορές.

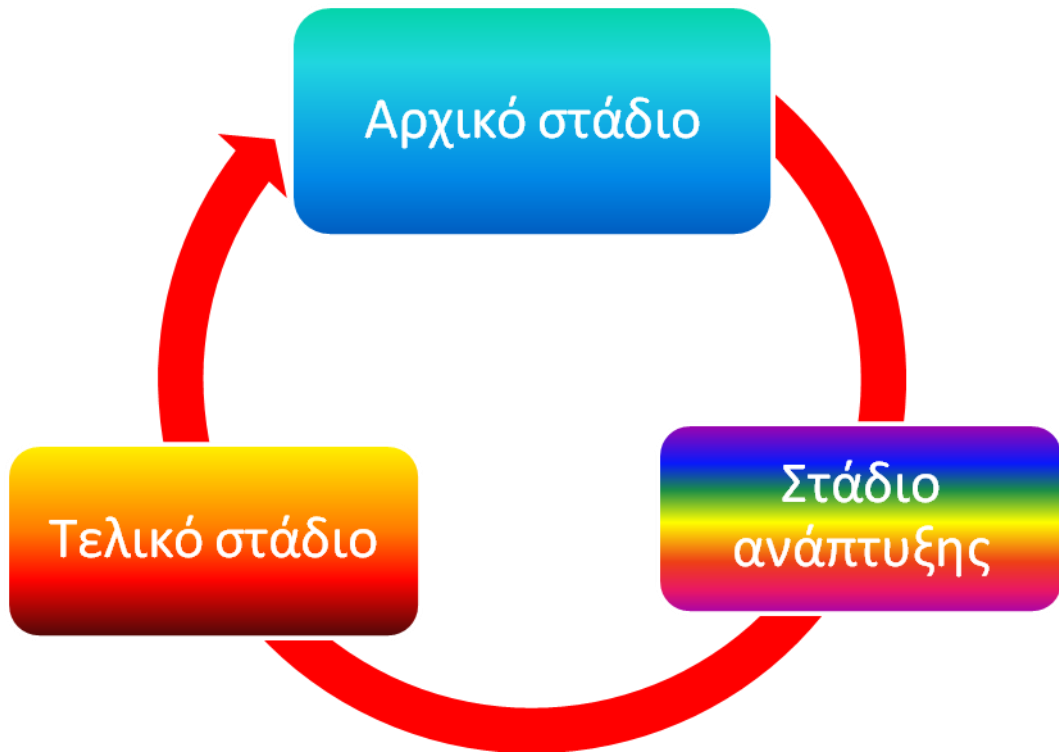
Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Δεν είναι μόνο ο αριθμός των μελών και ο στόχος που δίνουν υπόσταση στην ομάδα, αλλά κυρίως αυτό που συμβαίνει μεταξύ των ατόμων στο συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Θα γίνουν ομάδα όταν μέσα από κοινές συναισθηματικές εμπειρίες θα αρχίσουν να αναπτύσσονται αλληλεπιδράσεις και σχέσεις μεταξύ τους. Όταν θα νιώσουν ότι ανήκουν σ' ένα «κοινό χώρο» και μοιραστούν μια «κοινή συναισθηματική ζωή», η οποία έχει τελείως διαφορετική διάσταση απ' αυτή που ζουν «έξω», στην καθημερινή πραγματικότητα.

Αυτή η διάσταση χαρακτηρίζεται από ένα κλίμα αποδοχής, ανοιχτό, ασφαλές και ζεστό. Προσκαλεί σ' ένα ταξίδι που δίνει στους συμμετέχοντες να δοκιμάσουν νέες εμπειρίες, να μάθουν, να ανακαλύψουν τον εαυτό τους και τους άλλους.

Η ομάδα μας από τη στιγμή που δημιουργήθηκε δεν παρέμεινε στατική αλλά διένυσε μια δυναμική πορεία κατά την οποία δημιουργήθηκαν διάφορα ψυχοκοινωνικά φαινόμενα.

Η πορεία δυναμικής της ομάδας μας χωρίστηκε σε τρία στάδια: Το αρχικό, το στάδιο της ανάπτυξης και το τελικό στάδιο.

ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

- Δημιουργία κατάλληλου κλίματος για ομαδική εμπειρία.
- Παρουσίαση των μελών της ομάδας.
- Καθορισμός βασικών κανόνων.
- Αναφορά στους τρόπους λειτουργίας της ομάδας.
- Διερεύνηση των αναγκών και επιθυμιών των συμμετεχόντων.

Στο στάδιο αυτό τα περισσότερα μέλη της ομάδας μου συναντήθηκαν για πρώτη φορά μεταξύ τους, διακατέχοντας από προσδοκίες, συναισθήματα αμηχανίας, ερωτηματικά, φόβους κ.ά. Δεν υπήρχε οικειότητα με τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας. Οι γονείς κρατούσαν το κοινωνικό τους πρόσωπο και οι μεταξύ τους ανταλλαγές ήταν ευγενικές και τυπικές.

Κύριο μέλημά μου σ' αυτήν τη φάση ήταν να δημιουργήσω το κατάλληλο κλίμα για την ομαδική εμπειρία. Δηλαδή να διευκολύνω τα μέλη να γνωριστούν μεταξύ τους, να εξοικειωθούν με το χώρο και με τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας. Η υποδοχή αποτελεί σημαντικό μέρος αυτής της διαδικασίας. Η ίδια υποδεχόμενοι όλους τους συμμετέχοντες φροντίζοντας πάντα να υπάρχει ένα ρόφημα και ένα γλύκισμα στο στρωμένο με τραπεζομάντηλο τραπέζι που θα φιλοξενούσε την ομάδα. Προέβλεπα ο χώρος της ομάδας να είναι άνετος, ζεστός, καθαρός και διακοσμημένος απλά και ευχάριστα.

Ξεκινώντας την ομάδα παρουσίασα σύντομα τον εαυτό μου και έδωσα πληροφορίες για τα διαδικαστικά θέματα της ομάδας (αριθμό συναντήσεων, ημερομηνίες, διάρκεια).

Εξήγησα κάποιους βασικούς κανόνες της ομάδας, όπως η εχεμύθεια, η ελευθερία έκφρασης, ο σεβασμός προς τους άλλους. Δηλαδή ζήτησα από τους συμμετέχοντες να μη μεταφέρουν έξω από την ομάδα γεγονότα και προσωπικά στοιχεία που αφορούν άλλα μέλη της ομάδας.

Επισημάνω ότι όλοι μέσα στην ομάδα είναι ισότιμοι και ελεύθεροι να εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους.

Προϋπόθεση ήταν ο σεβασμός προς τον άλλο, με την έννοια ότι του δίνουμε το χώρο, το χρόνο, την αποδοχή και το ενδιαφέρον μας.

Έκανα σαφές ότι δεν επιτρέπονταν οι ύβρεις προς τον άλλον και προς τον εαυτό. Διευκόλυνα όμως την έκφραση αρνητικών συναισθημάτων και εκτόνωση του θυμού.

Διευκόλυνα τους συμμετέχοντες να γνωριστούν μεταξύ τους, παρουσιάζοντας ο καθένας κάποια βασικά πράγματα για τον εαυτό τους.

Η διερεύνηση των αναγκών και των επιθυμιών των συμμετεχόντων, καθώς και η αποσαφήνιση των στόχων τους, ατομικών ή ομαδικών, παίρνουν αρκετό χρόνο, σ' αυτό το αρχικό στάδιο της ομάδας.

Το αρχικό στάδιο είναι σημαντικό γιατί ουσιαστικά «εκπαιδεύει» τους συμμετέχοντες στο να είναι μέλη της ομάδας.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Περνώντας στο στάδιο της ανάπτυξης, αυξάνονται οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Τα άτομα νιώθουν πιο ανοιχτά και μιλούν πλέον, για προσωπικά τους θέματα, εκφράζουν συναισθήματα, ιδέες και επιθυμίες. Αρχίζουν να εμπιστεύονται και να δημιουργούν στενότερες σχέσεις. Τότε η ομάδα μας άρχισε να επικεντρώνεται στα θέματά της.

ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΙΝΑΙ:

- Η θεωρητική προσέγγιση.
- Η βιωματική προσέγγιση.
- Ενημέρωση σε θέματα πολιτισμού και αθλητισμού.
- Κοινωνικές εκδηλώσεις.
- Πραγματοποίηση διαλέξεων από επιστήμονες.

Η ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Αναλυτικότερα η Θεωρητική προσέγγιση περιλαμβάνει τη θεματολογία των Σχολών Γονέων. Ενδεικτικά σας αναφέρω κάποια θέματα όπως :

- Θετικά και αρνητικά συναισθήματα παιδιών.
- Σκοποί της αρνητικής συμπεριφοράς- αίτια – και αντιμετώπιση.
- Προϋποθέσεις για τη δημιουργία θετικών σχέσεων μεταξύ παιδιών και γονέων.
- Μέθοδοι ανατροφής των παιδιών.
- Ο καλός γονιός και ο υπεύθυνος γονιός.
- Θετική και αρνητική φρασεολογία.
- Αυτοεκπληρούμενη προφητεία.
- Διαχείριση συζυγικών καυγάδων απέναντι στα παιδιά.
- Παιδικοί φόβοι - φοβίες και πώς αντιμετωπίζονται.
- Αυτολύπηση και Τεχνικές διαχείρισης του στρες, καθώς και μια μακρά σειρά άλλων θεμάτων .

Αυτό που έχει σημασία σ' αυτό το σημείο να τονίσω είναι ότι για κάθε θέμα που ετοιμάζα έθετα συγκεκριμένους στόχους. Για παράδειγμα στο θέμα « τιμωρία ή φυσικές και λογικές συνέπειες», **οι στόχοι μου ήταν:**

Να εξετάσουν οι γονείς **αφενός** τις βασικές διαφορές ανάμεσα στην τιμωρία και τις φυσικές και λογικές συνέπειες της συμπεριφοράς των παιδιών τους και **αφετέρου** να αναγνωρίσουν τις λογικές συνέπειες ως μέθοδο πειθαρχίας που καλλιεργεί την υπευθυνότητα και το σεβασμό.

Ξεκινούσα τη συνεδρία με τη θεωρητική μου εισήγηση και στη συνέχεια ακολουθούσε διάλογος με προσωπικά βιώματα του καθενός. Μέσα από αυτόν το διάλογο πολλές φορές ο ένας γονιός που είχε βιώσει το

πρόβλημα και το είχε επιλύσει, έδινε συμβουλές στον άλλο γονιό ο οποίος βρισκόταν σε αδιέξοδο .Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται αλληλεπίδραση.

Η ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ περιλαμβάνει τα στάδια :

- **Role-playing**
- **Γραπτές ασκήσεις προόδου**
- **Χειροτεχνικές δραστηριότητες.**

Στη βιωματική συνεδρία με role-playing η ομαδική εμπειρία ξεκινούσε με παίξιμο ρόλων. Όριζα δύο ζευγάρια και τους ανέθετα συγκεκριμένους ρόλους. Για παράδειγμα στο θέμα «**θετική ή αρνητική φρασεολογία των γονέων και πως αυτή επηρεάζει τη συμπεριφορά των παιδιών μας**». **Στο πρώτο ζευγάρι** , έδωσα το ρόλο του παιδιού ως παθητικού δέκτη και του γονιού που χρησιμοποιούσε αρνητική φρασεολογία του τύπου:

Είσαι μεγάλος μπελάς

Είσαι αδέξιος και χαζός.

Είσαι απερίσκεπτος και αναίσθητος, κακομαθημένος, βρόμικος, πάντα αργοπορημένος και άπληστος, άσχημος.

Είσαι κακός σαν το θεό σου που είναι φυλακή.

Μακάρι να μην είχες γεννηθεί ποτέ.

Αρρωσταίνεις τη μάνα σου.... και πάει λέγοντας.

Στο δεύτερο ζευγάρι παιδί - γονιός, ο δεύτερος χρησιμοποιούσε θετική φρασεολογία όπως:

Είσαι όμορφος, εργατικός, δημιουργικός, έξυπνος, καθαρός, γερός, ώριμος, κοινωνικός.

Μετά το παίξιμο των ρόλων οι συμμετέχοντες σχολίαζαν το τί ένιωθε ο καθένας. Στη συνέχεια εμπλεκόταν όλη η ομάδα, η οποία και εξέφραζε τη γνώμη της. Στο τέλος εμπλούτιζα τη γνώση των συμμετεχόντων, παραθέτοντάς τους, την επιστημονική γνώση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Οι συμμετέχοντες ένιωθαν μεγάλη ικανοποίηση, διότι ανακάλυπταν ξεχασμένες πτυχές και βιώματα του εαυτού τους. Επιπλέον συνειδητοποιούσαν τη σημαντικότητα του θέματος στην καθημερινότητά τους και προσπαθούσαν να γίνουν πιο λειτουργικοί. Ορισμένοι γονείς έβγαζαν στην επιφάνεια οικογενειακές παθογένειες, οι οποίες με βοηθούσαν να εντοπίσω τις αιτίες της αρνητικής συμπεριφοράς κάποιων μαθητών στην σχολική κοινότητα. Αυτόματα λοιπόν συνεργαζόμουν και διαφώτιζα τους δασκάλους.

Αναφορά στη δεύτερη βιωματική προσέγγιση που είναι οι

Γραπτές ασκήσεις προόδου.

Μετά το τέλος μιας θεματικής ενότητας έδιδα στους γονείς μια γραπτή άσκηση, βάση της οποίας έπρεπε να αναφέρουν ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που αντιμετώπιζε το παιδί τους.

Στη συνέχεια έπρεπε να τσεκάρουν ανάμεσα από μια σειρά επιλογών τη συνηθισμένη τους συμπεριφοριστική αντίδραση, **πριν** και **μετά** την ομαδική τους εμπειρία, πάνω στο συγκεκριμένο πρόβλημα.

Κατόπιν αυτής της διαδικασίας ο γονιός ήταν σε θέση να διαπιστώσει τί έμαθε μέσα από τη συμπεριφορά που εφάρμοσε και αν σκόπευε να κάνει κάποιες τροποποιήσεις.

Για παράδειγμα στο θέμα « Φυσικές ή λογικές συνέπειες ως μέθοδος αυτοπειθαρχίας των παιδιών», οι γονείς έδειξαν ότι έμαθαν πως δε χρειάζεται να κάνουν κήρυγμα, να απειλούν ή να τιμωρούν αλύπητα τα παιδιά τους, όταν αυτά πετούν τα άπλυτα ρούχα τους εδώ και εκεί.

Αποφάσισαν να τροποποιήσουν τη συμπεριφορά τους , χρησιμοποιώντας τις λογικές συνέπειες . Δηλαδή να αφήσουν το παιδί τους να πάει με βρώμικα ρούχα στο σχολείο, όταν αυτό ξεχνά να τοποθετεί τα ρούχα του στο καλάθι των άπλυτων ,αποκομίζοντας έτσι τις συνέπειες της πράξης του. Με αυτόν τον τρόπο το παιδί συμμορφώνεται και γίνεται πιο υπεύθυνο, χωρίς να κλονίζεται η σχέση εμπιστοσύνης γονέα και παιδιού (μέσα από τη φθορογόνο διαδικασία της άμεσης τιμωρίας).

Όσον αφορά το πρόσωπό μου , έχω να πω, ότι η βιωματική μέθοδος της γραπτής άσκησης, μου έδινε τη δυνατότητα να καταλάβω αν όλα αυτά που συζητούσαμε στην ομάδα, μπορούσαν να εφαρμοσθούν από τους γονείς στο σπίτι.

Αναφορικά με το τρίτο στάδιο της βιωματικής προσέγγισης δηλαδή τη **Χειροτεχνική εργασία των γονέων**, έχω να τονίσω τα παρακάτω:

Αρχικά οι γονείς επέλεξαν από κοινού το θέμα κατασκευής και στη συνέχεια εγώ τους παρέιχα ποικιλία υλικών, προκειμένου η κάθε μητέρα ξεχωριστά να δημιουργήσει με τη δική της έμπνευση την εκάστοτε κατασκευή. Έτσι λοιπόν φτιάξαμε Χριστουγεννιάτικο ημερολόγιο και την Κυρά Σαρακοστή.

Το κλίμα ήταν ιδιαίτερα ευχάριστο και φιλικό, με αποτέλεσμα να ευνοείται η δημιουργία φιλικών σχέσεων.

Η όλη απασχόληση αποσκοπούσε στην επικοινωνία γονέα –παιδιού, διότι κάθε κατασκευή που προετοιμάζαμε στην ομάδα, έδινε την αφορμή για καθημερινή ενασχόληση του γονέα με το παιδί του στο σπίτι.

Οι γονείς έμαθαν ότι μια ώρα θετικής σχέσης με το παιδί τους, αξίζει πολύ περισσότερο από πολλές ώρες διαμάχης.

Έμαθαν ακόμη ότι η διασκέδαση χαλάει αν ένας από τους δύο νιώσει υποχρεωμένος να κάνει κάτι.

Πραγματοποίηση διαλέξεων από επιστήμονες

- Ιατρό Πνευμονολόγο
- Παιδοψυχίατρο
- Οδοντίατρο και
- Σύμβουλο ειδικής αγωγής.

Οι διαλέξεις αυτές πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία, κατόπιν αιτήματος των γονέων, προκειμένου να ενημερωθούν για θέματα που τους ενδιέφεραν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στις συνεδρίες αυτές μας δινόταν η ευκαιρία

να εκφράσουμε την αγάπη που νιώθαμε ο ένας για τον άλλο, μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Τα **Χριστούγεννα** και το **Πάσχα**, ανταλλάξαμε ευχές με χειροποίητες κάρτες.

Την **Πρωτοχρονιά** ζύμωσα βασιλόπιτα όπου και μοιραστήκαμε στην ομάδα. Η τυχερή μητέρα που κέρδισε το νόμισμα, εκτός από το χειροκρότημα και τις εγκάρδιες ευχές μας, έτυχε και ενός συμβολικού δώρου. Πολλές από τις

μητέρες έδειχναν τις **μαγειρικές τους** ικανότητες φτιάχνοντας και προσφέροντας νόστιμα κέικ στην ομάδα.

Τα παραπάνω βιώματα μας έφεραν πιο κοντά δίνοντας στους γονείς την ευκαιρία να ανταλλάξουν τηλέφωνα και επισκέψεις μεταξύ τους.

Για ορισμένους γονείς αυτό αποτέλεσε **λύτρωση**, διότι λόγω του έντονου προβλήματος που αντιμετώπιζαν τα παιδιά τους, είχαν απομονωθεί από τον περίγυρό τους.

ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Καθώς η ομάδα έφτανε στο τέλος της, δημιουργήθηκαν συναισθήματα που συνδέονταν με τον αποχωρισμό. Τα μέλη άρχισαν να κάνουν έναν

εσωτερικό « απολογισμό» για το τι έζησαν, τι πήραν, τι δεν πρόλαβαν, ή δεν μπόρεσαν να πάρουν. Μπήκαν σε μια διαδικασία αποχωρισμού από τα άλλα μέλη και εμένα. Άρχισαν να νιώθουν ότι χάνουν ένα χώρο απόλυτης αποδοχής, υποστήριξης , μέσα στον οποίο ήρθαν σε επαφή με τον εαυτό τους, σχετίστηκαν και αναπτύχθηκαν.

Κύριο μέλημά μου στο στάδιο αυτό ήταν να διευκολύνω την έκφραση και την επεξεργασία όλων αυτών των συναισθημάτων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Στη φάση αυτή ζήτησα από τον καθένα γονέα χωριστά να σκεφθεί και να γράψει, τι αποκόμισε από την ομάδα Σχολής Γονέων, αν μπόρεσε τα όσα είπαμε να τα εφαρμόσει στα παιδιά του, αν επιθυμεί να συνεχίσουμε και του χρόνου την ομάδα και με πια θεματολογία.

Οι απόψεις αυτών των ανθρώπων, μου δίνουν τη δύναμη και το σθένος για να συνεχίσω το έργο μου.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΙΤΛΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΧΟΛΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Στην Καλοκαιρινή μας γιορτή απονεμήθηκαν οι βεβαιώσεις παρακολούθησης προς τους γονείς και ανανεώσαμε το ραντεβού μας για την επόμενη σχολική χρονιά.

Σας ευχαριστώ θερμά για το χρόνο που αφιερώσατε για την ανάγνωση της παραπάνω δημοσίευσης και εύχομαι αυτή να αποτελέσει εφελτήριο ,ώστε ο καθένας μας να βρει, σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς, τη δύναμη να συνεχίσει με μεγαλύτερο σθένος το έργο του.

Με εκτίμηση

Η Κοινωνική Λειτουργός του 1^{ου} Ειδικού Δημ. Σχολείου Κορυδαλλού

Αγγελική Πασσαλίδου.